

Houbbook

aneb

Kdo si českých lysohlávek váží, na toho badtrip nedoráží

V této houbrožuře najdeš souhrn nejdůležitějších informací o většině druhů lysohlávek, které rostou na území České republiky. Cílem není nabádání ke konzumaci hub z rodu *Psilocybe*, ale rozšíření povědomí širšího publika a odbourání mýtů o těchto krásných organismech.

Houbbook se bude postupně vyvíjet s každou další verzí. Budu rád za připomínky, odhalené chyby a všechny vaše podněty.

Houbit

Obsah

Právní úprava držení lysohlávek v ČR	3
Slovník pojmů	3
Travní lysohlávky	4
I. Lysohlávka kopinatá.....	4
Dřevní druhy lysohlávek	5
Skupina serbica – druhy v Evropě původní.....	5
I. Lysohlávka česká.....	5
II. Lysohlávka tajemná	6
III. Lysohlávka moravská.....	7
Skupina cyanescens – zavlečené druhy, nepůvodní.....	8
I. Lysohlávka modrající.....	8
II. Lysohlávka azurově modrající.....	9
☞ Zaměnitelné jedovaté druhy hub ☞	10
I. Čepičatka jehličnanová	10
II. Sametovka vrásčitá	10
Odkazy	11
Poděkování	11

Právní úprava držení lysohlávek v ČR

Ve zkratce:

V ČR je trestným činem držení více než 40 lysohlávek nebo 50 mg čistého psilocinu. Držení menšího množství je přestupkem.

Podrobněji:

- držení hub obsahujících psychedelické substance i substance v čisté formě je ilegální, protože jsou na seznamu zakázaných látek (**Seznam č. 4, příloha 4 nařízení vlády č. 463/2013 Sb.**)
- zákon odlišuje tzv. “spotřební držbu,” což je jedna dávka látky
- přechovávání pro vlastní potřebu (**§284 odst. 1 a 2 trestního zákoníku**) je tedy držení výhradně pro vlastní potřebu ve větším množství než je “spotřební držba”
- dále se rozlišuje množství “malé” a “větší než malé” (ve smyslu **§ 284 odst. 1, 2 tr. zákoníku**)
- tabulku rozlišující množství kontrolovaných substancí obsahuje příloha ke **Stanovisku trestního kolegia Nejvyššího soudu Sp. Zn. Tpjn. 301/2013** ^[1]
- ◆ podle výše zmíněné tabulky množstvím větší než malé se myslí jakákoliv z těchto třech věcí:
 - 40 plodnic houby
 - 50 mg psilocinu v podobě čisté báze
 - ekvivalentní množství psilocybinudržení takového množství je přestupkem a trestá se pokutou
- ◆ držení většího množství je trestným činem
- výroba, dovoz, vývoz, nabídnutí, zprostředkování nebo prodej je pak trestným činem bez ohledu na množství (**§283 trestního zákoníku**), množství a okolnosti činu ovlivňují výši trestu, odnětí svobody v rozsahu 1-18 let

Slovník pojmů

Mycelium - též **podhoubí** - soubor rozvětvených a vzájemně propletených vláken (hyf), ze kterého vyrůstá plodnice.

Plodnice - lidově řečeno houba; všechno, co vyrůstá z mycelia nad zemský povrch, u některých druhů hub však mohou být i podzemní, například u lanýže.

Třeň - „noha“ houby; spodní část plodnice obvykle nesoucí klobouk.

Hygrofánní - snadno pohlcující vlhkost a měnící tak částečně vzhled houby. Za vlhka bývají některé části tmavší, živější a nasáklé, přičemž při vysychání se postupně odbarvují od středu směrem ke kraji.

Lupen - neboli **lamela** je žebrovitý útvar na spodní straně klobouků. Nese výtrusné rouško. Důležitým rozpoznávacím znakem hub je připojení lupenů k třeni, které je pro některé druhy charakteristické.

Výtrusy - též **spory** - analogicky k semínku u rostlin, mikroskopické částičky sloužící k rozmnožování. Tvoří se ve výtrusorodé vrstvě (hymeniu), která je na lupenech.

Velum - obal (u lysohlávek vláknitý) spojující v mládí okraj klobouku s třeněm; později z něho zbývá „falešný prsten”.

Travní lysohlávky

I. Lysohlávka kopinatá

Psilocybe semilanceata

- **Výskyt v ČR:** přes 100 známých lokalit
- **Třeň :**
 - tenký a dlouhý 3 - 15 cm, žlutohnědý
- **Klobouk:**
 - 0,5 - 2,5 cm široký
 - s typickým výčnělkem na špičce
 - hygrofánní, za vlhka má kaštanově-hnědou až olivovou houbarvu a při vysychání jde do slámově-žluté
- **Lupeny:**
 - husté, purpurově hnědé
- **Výtrusný prach:**
 - temný hnědofialový
- **Roste:**
 - mimo les v trávě na pastvinách, lukách, zahradách, sjezdovkách
 - zpravidla v trsech metlice trsnaté (*Deschampsia caespitosa*)

Autor neznámý

Metlice trsnatá

[Fot. 1] Autor: [Caleb Brown](#)

[Fot. 2] Autor: [Caleb Brown](#)

[Fot. 3] Autor: [oldcrewphoto](#)

[Fot. 4] Autor: [Houbit](#)

[Fot. 5] Autor: [Houbit](#)

[Fot. 6] Autor: [Houbit](#)

[Fot. 7] Autor: [Alan Rockefeller](#)

Houbok

Dřevní druhy lysohlávek

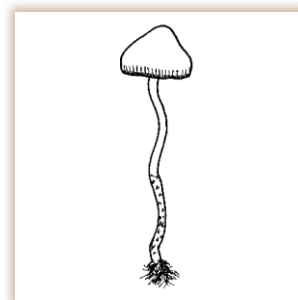
Skupina *serbica* – druhy v Evropě původní

I. Lysohlávka česká

Psilocybe serbica var. *bohémica*

(Syn.: *Psilocybe bohémica*)

- **Výskyt v ČR:** do 50 známých lokalit
- **Třeň:**
 - 2 - 6 cm, tenký, stejnoměrně silný
 - bílý až béžový s lehce namodralými skvrnami
- **Klobouk:**
 - 1 - 4 cm široký
 - kuželovitý, světle hnědé/karamelové houbarvy
 - okraj klobouku má tendence modrat až zelenat
- **Lupeny:**
 - hodně světlé
 - poměrně často jsou zoubkem sbíhající na třeň (viz foto)
- **Výtrusný prach:** šedo-hnědofialový
- **Roste:**
 - ve vlhkém terénu, na dřevní hmotě zarostlé vegetací

Autor: Jan Borovička

Lupeny zoubkem sbíhající na třeň

[Fot. 8] Autor: Jan Borovička

[Fot. 9] Autor anonymní

[Fot. 10] Autor: Jan Borovička

[Fot. 11] Autor: Houbit

[Fot. 12] Autor: Houbit

[Fot. 13] Autor: [Sporulator](#)

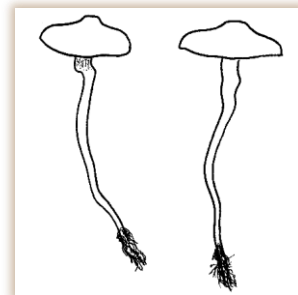
[Fot. 14] Autor: Houbit

II. Lysohlávka tajemná

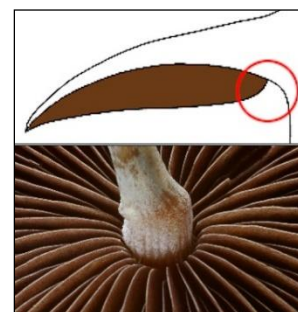
Psilocybe serbica var. *arcana*

(Syn.: *Psilocybe arcana*)

- **Výskyt v ČR:** přes 100 známých lokalit
- **Třeň:**
 - 10 cm vysoký, šedobílý s modrajícími skvrnami
 - podstatně silnější, rozšiřující se směrem nahoru
 - často nahoře velmi pokroucený a výrazně ztloustlý
- **Klobouk:**
 - 1,5 - 6 cm široký
 - podstatně tmavší než lysohlávka česká - olivové stíny
 - při doteku hodně zelená
- **Lupeny:**
 - tmavě hnědé/černohnědé
 - připojení ke třeni: odsedlé (viz foto)
- **Výtrusný prach:**
 - hnědofialový

Autor: Jan Borovička

Odsedlé lupeny

[Fot. 15] Autor: Jan Borovička

[Fot. 16] Autor: Houbit

[Fot. 17] Autor: Houbit

[Fot. 18] Autor: Houbit

[Fot. 19] Autor: Houbit

[Fot. 20] Autor: Houbit

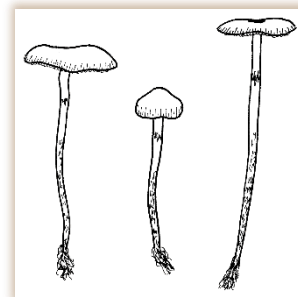
[Fot. 21] Autor: Klára Gotvaldová

III. Lysohlávka moravská

Psilocybe serbica var. *moravica*

(Syn.: *Psilocybe moravica*)

- **Výskyt v ČR:** do 20 známých lokalit
- **Třeň:**
 - 5 - 9 cm vysoký
 - silný, kropenatý, hnědý až hnědošedý, pod kloboukem žlutohnědý
 - velice výrazně vyvinuté velum nechává na třeni prstenčité zóny (viz foto)
- **Klobouk:**
 - 2,5 - 7 cm široký
 - oranžově/světle hnědý až šedohnědý
 - tmavší střed a světlejší okraj
 - většinou nemá hrbol
- **Lupeny:**
 - hnědé, tmavé
 - obloukovité, přesahující okraj klobouku
- **Výtrusný prach:**
 - hnědofialový

Autor: Jan Borovička

Prstenčité zóny na třeni

[Fot. 22] Autor: Jan Borovička

[Fot. 23] Autor: Jan Borovička

[Fot. 24] Autor: Jan Borovička

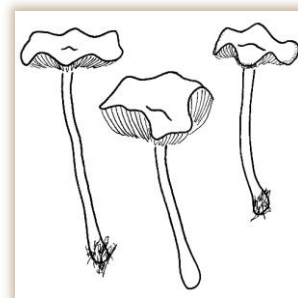
[Fot. 25] Autor anonymní

Skupina *cyanescens* – zavlčené druhy, nepůvodní

I. Lysohlávka modrající

Psilocybe cyanescens

- **Výskyt v ČR:** cca 5 známých lokalit
- **Třeň:**
 - silný
 - při doteku výrazně modrá
- **Klobouk:**
 - 2 - 4 cm široký
 - vlnovitě zprohýbaný v dospělosti
 - kaštanově-hnědý až slámově žlutý
- **Lupeny:**
 - světle hnědé až světle oranžové
- **Výtrusný prach:**
 - temný hnědofialový

Autor: Jan Borovička

[Fot. 26] Licence: Wikimedia Commons

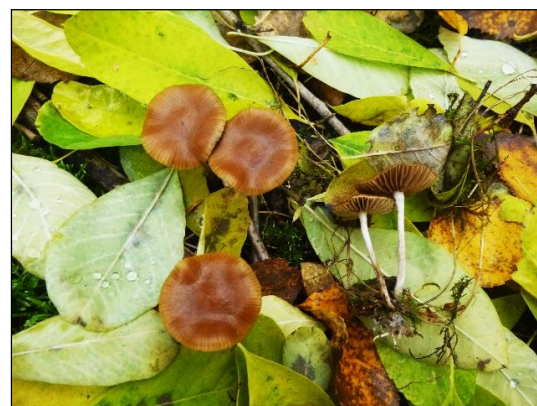
[Fot. 27] Autor: [Alan Rockefeller](#)

[Fot. 28] Autor: Klára Gotvaldová

[Fot. 29] Autor: [Alan Rockefeller](#)

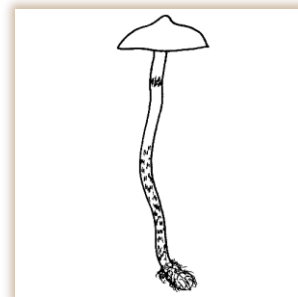

[Fot. 30] Autor: Klára Gotvaldová

II. Lysohlávka azurově modrající

Psilocybe azurescens

- **Výskyt v ČR:** nejsou známé lokality
- **Třeň:**
 - vysoký až 20 cm
 - velice výrazně vyvinuté velum nechává na třeni prstenčitou zónu
- **Klobouk:**
 - široký až 10 cm
 - má ostrý hrbolek
- **Výtrusný prach:**
 - černohnědý až fialový
- **Ostatní:** při poranění silně modrá

Autor: Jan Borovička

[Fot. 31] Licence: Wikimedia Commons

[Fot. 32] Autor: [shroom360](#)

[Fot. 33] Autor: [Anno](#)

I. Čepičatka jehličnanová

Galerina marginata

- **Třeň:** občas mívá blanitý prstýnek
- **Lupeny:** světle oranžové
- **Roste:** na místech, kde občas rostou i dřevní lysohlávky, zejména v mechu a kyselých půdách jehličnanů
- **Výtrusný prach:** rezavo hnědý (oproti tmavě-fialově-hnědému u lysohlávek)
- **Ostatní:** oproti lysohlávkám nemá žádnou modrou ani zelenou reakci, ale při pomačkání může hnědnout

[Fot. 34] Autor: Jan Borovička

[Fot. 35] Autor: Jan Borovička

II. Sametovka vrásčitá

Pholiotina rugosa

- **Třeň:** má výrazný prstýnek
- **Lupeny:** světle hnědé
- **Výtrusný prach:** rezavo hnědý (oproti tmavě-fialově-hnědému u lysohlávek)
- **Roste:** na podobných místech jako rostou lesní lysohlávky

[Fot. 36] Autor: Jan Borovička

Odkazy

Houbook - nejnovější verze:

- <https://github.com/houbanda/houbook>

Přednášky (hlavní zdroj informací pro Houbook):

- Borovička J. (2016). **Evropské psychoaktivní lysohlávky**:
<https://slideslive.com/38896053/evropske-psychoaktivni-lysohlavky>
- Borovička J. (2012). **Halucinogenní (psychoaktivní) houby**:
<https://slideslive.com/38889591/halucinogenni-psychoaktivni-houby>

Články:

- Borovička J. (2012). **V lesích číhá smrt**. iDNES.cz / BLOG:
<https://borovicka.blog.idnes.cz/blog.aspx?c=303633>
- Gotvaldová K. a Kuchař M. (2016). **Lysohlávky - Halucinogenní Houby Z Rodu Psilocybe**. Bulletin Národní Protidrogové Centrály, 8-14:
<https://www.policie.cz/soubor/bulletin-03-2016-pdf.aspx>
- Maryška M. (2020). **Lysohlávky**. Laboratoř forenzní analýzy biologicky aktivních látek VŠCHT:
<https://bafa.vscht.cz/vyzkum/56108>
- Maryška M. (2020). **Psilocybin**. Laboratoř forenzní analýzy biologicky aktivních látek VŠCHT:
<https://bafa.vscht.cz/vyzkum/56110>

Odborné články:

- Borovička J. (2006). **New variety of *Psilocybe moravica* and notes on *Psilocybe bohemica***. Czech Mycol. 58(1-2): 75-80:
<http://czechmycology.org/cm/CM58105.pdf>
- Borovička J. (2008). **The wood-rotting bluing *Psilocybe* species in Central Europe - an identification key**. Czech Mycol. 60(2): 173-192:
<http://czechmycology.org/cm/CM60202.pdf>
- Borovička J. et al. (2010). **Molecular phylogeny of *Psilocybe cyanescens* complex in Europe, with reference to the position of the secotoid *Weraroa novae-zelandiae***. Mycological Progress Vol. 10, 149-155:
<https://link.springer.com/article/10.1007/s11557-010-0684-3>
- Borovička J. et al. (2015). **Phylogenetic and chemical studies in the potential psychotropic species complex of *Psilocybe atrobrunnea* with taxonomic and nomenclatural notes**. Persoonia - Molecular Phylogeny and Evolution of Fungi, Vol. 34, 1-9:
<https://www.ingentaconnect.com/content/nhn/pimi/2015/00000034/00000001/art00001>

Dokumenty:

- [1]. **Hodnoty omamných látek, psychotropních látek a přípravků je obsahujících pro účely trestního zákoníku**. Příloha k stanovisku sp. zn. Tpjn 301/2013, 4-5:
<https://www.policie.cz/soubor/tabulka-mnozstvi-vetsi-nez-male-duben-2014.aspx>

Videa:

- Dokument TV (2017). **Na Lysohlavky**. 20:30-23:42:
<https://youtu.be/LA9DaKH8DOQ?t=1231>

Lysohlávka česká:

- <http://www.goat.cz/PhotoOverview.php?pageNum=1&action=4114>

Lysohlávka tajemná:

- <http://www.ohoubach.cz/atlas-hub/detail/615/Lysohlavka-tajemna/>
- <http://www.mykologie.net/index.php/houby/podle-morfologie/lupenate/item/1617-psilocybe-serbica-arcana>
- <http://www.mykoweb.cz/houba/psilocybe-serbica-var-arcana>
- https://www.houbareni.cz/houba/lysohlavka_tajemna

Lysohlávka moravská:

- <http://www.ohoubach.cz/atlas-hub/detail/1107/Lysohlavka-moravska/>
- http://www.en.psilocosphy.info/species/psilocybe_moravica.html

Poděkování

- RNDr. Janu Borovičkovi, Ph.D. a Ing. Kláře Gotvaldové za odbornou korekturu a materiály
- MUDr. Vojtěchu Cinkovi za zpracování části o právní úpravě
- Svátovi Mňauglišovi za jazykovou korekturu
- [České Psychedelické Společnosti \(CZEPS\)](#) za vytrvalou a úspěšnou snahu o destigmatizaci psychedelik
- České republice za nádherné možnosti myceliárního růstu